

פניני הפרשה

כי-תשא

עלון מס'

975

שנה כ' התשע"ט

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

נתינה או קבלה?

בפרשת מחצית השקל, התרומה נאמרה בלשון "נתינה" – "זה יתנו", "יתן תרומת ה'", בשונה מפרשת תרומה שם נאמר בלשון "לקיחה" – "ויקחו לי תרומה", "תקחו את תרומתי", "אשר תקחו מאתם", מה ההבדל בין הפרשיות? אלא החילוק הוא בתכלית הנתינה. בפרשת תרומה כל מי שתורם זהב וכסף למשכן, הוא בעצם "לוקח" זכות במשכן לדורי דורות ולנצח נצחים, ואין כאן נתינה אלא לקיחה וזכות להיות שותף בבנין בית ה'. ועל זה נאמר "ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות", אך במחצית השקל לא היתה מטרה בבנין המשכן, אלא רק לכפר על חטא, ובוזה יש נתינה גמורה, כי האדם אינו רואה תוצאה מתרומתו, ואעפ"כ צריך לתת ברצון טוב ובהתלהבות דקדושה. אולם למרות שאינו רואה תוצאה, יש לו רווח בנתינתו, כדברי בעל הטורים "ונתנו" נקראת גם למפרע, לומר שכל מה שאדם נותן לצדקה, יחזור אליו ולא יחסר לו בעבור תרומתו. בספר "ברכי נפשי" מובא מעשה נפלא על הגאון רבי אהרן פוייפר זצ"ל (רבה של יוהנסבורג בדרום אפריקה). ביושבו פעם בבית הדין של הקהילה, נכנסה לשם כלה, והרב פוייפר נחרד לראותה בוכייה וממררת בבכי. לשאלתו מה אירע, השיבה הכלה, שחתנה הביא לה כמה מתנות, ועכשיו תורה להביא לו שעון, ואין לה את האמצעים הכספיים הדרושים לכך. הגר"א פוייפר לא חשב פעמיים. הוא הסיר את שעון הזהב היקר של חברת 'אומגה' שהיה עגוד על ידו, ואמר לכלה הבוכיה: "אתן לך את השעון במתנה, כדי שתביאי אותו לחתנך". ובעוד הכלה נדהמת מטוב-לבו, ואינה מצליחה לקלוט את הנעשה, מראה לה הרב שהשעון נראה ממש כאילו נקנה אתמול. הרב הוציא משלית לניקוי כלי זהב, וצחצח את השעון כדבעי, ולאחר שהיה מבריק ממש כחדש, איתר באחד הארונות קופסה מפוארת והניח בתוכה את השעון. ארז את החבילה בנייר צלופן מבהיק, ומסרה לכלה, שלא מצאה את המלים להודות לו על מעשהו הנאצל.

בצאתו מבית הדין, התלבט הרב פוייפר בשאלה מה ישיב לרעייתו הרבנית שתבקש לדעת היכן שעון הזהב שקיבל ממנה בחתונתם. הוא החליט מראש שלא נאה ולא יאה לספר לאשתו על המעשה שאירע לו עם הכלה. אז מה עושים? נכנס הרב פוייפר לחנות השעונים של חברת 'אומגה' ביוהנסבורג, וביקש לקנות שעון בדיוק כמו זה שהיה לו. המוכר נקב במחיר יקר מאוד, בסך 2,000 דולרים, והרב פוייפר כבר היה מוכן להוציא את הכסף מכיסו, ולשלם. היתה זו מצדו עבודת המדות גדולה עד מאוד, להקריב הון-עתק שכזה כדי לעשות חסד עם כלה ענייה, אבל הגר"א פוייפר עשה זאת, כמובן, בלב שלם ובשמחה מרובה.

לפתע נשמעה הודעה במערכת הכריזה של החנות המפוארת. הרב פוייפר שומע, ואינו מאמין... "הקונה הנכבד המתכונן עתה לשלם 2,000 דולרים על שעון זהב, מתכבד להגיע להנהלת החנות, ולקבלו הנם אין כסף!". הרב פוייפר מגיע אל לשכת המנהל, ואז מתברר לו שרשת חנויות השעונים היוקרתית החליטה להעניק לקונה המיליון שלה את המוצר שביקש לקנות – הנם אין כסף!

רבה של הקהילה ניצל את המעמד וסיפר, בענווה גדולה, על המעשה שהתרחש בבית הדין. לידע, להודיע ולהוודע, שסיבת 'הקונה המיליון' איננה הסיבה האמיתית לזכייה הגדולה בשעון הזהב...

עצה טובה	לא תהו בְּרָאָה
כדי ליצור הקשבה בשיח, דבר עם אנשים ולא אליהם. הִיָּה פתוח לתגובות ותאמר: "אם אני טועה, אשמח אם תתקן אותי". (הרב נח וינברג זצ"ל).	פיהוק תפקידו להזרים חמצן רב למח בעת שהאדם מתעייף, ובכך לעורר את מערכות הגוף שלו, ולאפשר לו להמשיך את פעילותו.

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סעדון זצ"ל

"ואם יתבונן האדם וידקדק לבלי לרמות את עצמו, יראה כי שקר בפיו לחשוב עצמו לצדיק וישר עם ה', וראוי לראות עצמו תמיד בהפך". ("מגיד חדשות" ח"ט דרוש מ"ב)

כי תשא את ראש בני ישראל (ל' י"ב)

יש לדקדק, מדוע לא אמר כי תשא את ראשי בני ישראל בלשון רבים? ונראה לענ"ד ליישב על פי מה שאמרו חז"ל שהעצה לפקוד בשקלים היתה למנוע מגיפה מעל בני ישראל, וסיבת המנייה היתה גם לשם מלחמה, כמו שמצינו בשאול שלפני שנלחם בעמלק נאמר "ויפקדם בטלאים" (שמואל א' ט"ו ד). ועל כן נקט הפסוק לשון יחיד להשמיענו שבזמן של מלחמה צריכים להיות כולם כאיש אחד ובעצה אחת ללא מחלוקות ופירוד ח"ו. ועיין לבעל הטורים ז"ל שרמזו גם כן ענין זה על מלחמה. ע"ע. שוב ראיתי בספר גלילי זהב שהביא דברי הכלי יקר שכתב שהקב"ה לא מחל לבני ישראל על חטא העגל אלא על הכלל, אבל בזמן שהם נפקדים אחד אחד מתעורר עליהם שוב חטא העגל, ולכן כשבא למנותן צוה שיתן כל איש כופר נפשו לכפר על מעשה העגל. עכת"ד. ולפי זה ניהא גם כן הא דנקט לשון יחיד, לרמוז שעל ידי הכופר שיתנו ייחשבו לראש אחד אע"פ שנמנים אחד אחד, ולא יהיה בהם נגף. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן**כי הוא מקור הברכה**

"שמן המאור" רמז רעיון זה במלים "כה תברכו את בני ישראל אמור להם", "להם" ר"ת לחנכם הכל מה'.

*

מעשה, מובנים היטב דברי הגמרא במסכת ברכות (כ' ע"ב): אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם! כתוב בתורתך: "אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד" (דברים י, יז), והלא אתה נושא פנים לישראל, דכתיב: "ישא ה' פניו אליך"? אמר להם: וכי לא ישא פנים לישראל, שכתבתי להם בתורה: "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך" (דברים ח, י), והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה.

כאשר יהודי מברך את ה' גם על כזית וכביצה, ללא קשר להרגשת השביעה שלו, הרי הוא מפגין בזה את שנדרש ממנו - להכיר שהוא יתברך המשפיע טובו עליו ולו נאה להודות, ולכן מגיעה לו בצדק נשיאת פנים.

לפי האמור, יתבאר הפסוק בתהלים (לג, יח): "הנה עין ה' אל יראיו למייחלים לחסדו" - יראי ה' המייחלים לחסדו ויודעים כי רק הוא מקור הברכה, זוכים להשגחה מיוחדת, עין ה' מביטה עליהם ומספקת משאלותיהם. וכן נאמר "אשגבהו כי ידע שמיי" (תהלים צא, יד). הידיעה שה' הוא מקור הברכה היא ההכנה שמכוחה זוכים לברכת שמים.

על כן אמר דוד המלך ע"ה: "אל תבטחו בנדיבים בכך אדם שאין לו תשועה" (תהלים קמו, ג). לא נאמר "שאינו ממנו תשועה", אלא "שאינו לו", דהיינו לו עצמו אין תשועה, הוא עצמו מוגבל וזקוק לתשועה ה', ואיך אפשר לבטוח בישועתו... אלא במי יש לבטוח: "אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על ה' אלוקיו" (שם).

מסעם לפעם מתעוררת השאלה: לשם מה זקוקים אנו לטקס הנקרא "ברכת כהנים"? מאחר ובסופו של דבר הקב"ה הוא המברך, מה מועיל התיווך שלהם, מדוע שלא תשרה הברכה ישירות על ישראל?

הגאון רבי דוד שניאור שליט"א בספרו "נאות דשא" (במדבר ו, כז) מבאר שעיון קצר וקל בנוסח ברכת כהנים יגלה לנו מיד את סוד הברכה. בלי להתייחס לתוכן הברכות ולכל הדברים הגדולים המובטחים בהן, אם נשים לב הכהנים חוזרים ומדגישים בכל אחד משלושת הפסוקים את שם ה': "יברכך מי? ה'." "יאר מי? ה'." "ישא מי? ה'."

נמצא שעיקר תפקידם של הכהנים אינו לברך את ישראל - את הברכה מברך הקב"ה בכבודו ובעצמו, תפקיד הכהנים הוא לחנך את בני ישראל ולהביאם להכרה ברורה שה' הוא מקור הברכות ואין זולתו. הכהנים חוזרים ומזהירים את המתברכים לבל יטעו לחשוב כי הצלחותיהם ועושרם וְחַנּוּם הם פרי השתדלותם, אלא הכל ממנו יתברך, ולו נאווה תהלה.

ואפשר שזהו הפירוש הפשוט של הפסוק האחרון בברכת כהנים: "ושמו את שמי על בני ישראל", לא נאמר "ואמרו את שמי", אלא "ושמו את שמי" - תפקיד הכהנים לשים את שמו יתברך בקודקדו ובמוחו של כל איש ישראל. ואז, כאשר יושם שם ה' על בני ישראל והם ישיבו זאת אל לבם, רק אז, לא בדרך סגולית אלא כתוצאה מוכרחת "ואני אברכם" - יהיו מוכנים וראויים לברכה המובטחת מהקב"ה בכבודו ובעצמו.

והגאון המקובל רבי מנצור בן שמעון זצ"ל בספרו

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

מעשיך יקרבוך

"הו, זה משום שאיני חוסך בכסף, אשתי היקרה",
ענה הבעל.

"ודאי", ענתה האשה, ועיניה יורות זיקים, "אינך
חוסך בכסף, ביחוד בכל הנוגע לצרכי הבית. תודה לך
על שהשארת לי דמי כיס כה נדיבים!".

"כיד המלך", הסכים הבעל. "במיוחד לאור
העובדה, שאת כה מחושבת בהוצאותיך, ואינך
מבזבזת פרוטה מיותרת! אשת חיל את, במלא מובן
המלה".

"ואתה בעל מתחשב כל כך, ונענה ברצון לכל
משאלה!", השיבה האשה בקול מלא ארס.
"כמובן", ענה הבעל מדושן עונג.

ואז... טררראאא! פגע בו המערוך שיידתה בו
האשה. בוווום! פגעה בה צלחת מטווחת מידו.
והאורחים נדהמים למראה עיניהם, ותוהים בפה
פעור אם אוזניהם לא כיזבו בהם. הכיצד, לאחר כל
התשבחות נמשכות ההתרחשויות? ...!

מהר מאד הבינו, כי עדיין עומדים הם בני הזוג
הרגזניים בשיא המתח והריב, השנאה מפעפעת בהם
כבעבר, אלא שמכורח המצב הוכרחו לשנות את
מטבע ההתבטאות.

"הלכה, בידוע שעשיו שונא ליעקב" (רש"י בראשית
לג, ד) - אמת נצחית היא, ואם נאלצות האומות
להסוות את שנאתן ולהצהיר הצהרות נאות
ומתחסדות, הנה בכל הזדמנות שבה ניתן להן לפעול
- פועלות הן נגדנו...

נתעלם מהמלים הנאות, ונעקוב אחר המעשים. ונדע,
שאינ לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים!
(הגאון רבי מאיר ורגאני הכהן זצ"ל בספרו "מאור
עינים" עמ' צ"ג, הובא ב"אבותינו ספרו לנו").

בני זוג חכרו מלון אורחים על אם הדרך, והציעו אכילה
ושתייה, לינה ומרגוע. אורחים רבים פקדו את המקום,
וההכנסות היו נאות. אבל אליה וקוץ בה - השלום לא
שרר בין בני הזוג, וכל היום הם רבו והתקוטטו, קיללו
וגידפו. החליטו האורחים כי "טוב פת חרבה ושלוחה
בה, מבית מלא זבחי ריב" (משלי יז, א), והעדיפו ללון
תחת כפת השמים ולאכול מהלחם שבכליהם, מאשר
להיות עדים למחזות הריב והקטטה.

ראה האכסנאי שהאורחים מדירים רגליהם מאכסנייתו
ואמר לאשתו: "אם נמשיך לריב - נגיע עד פת לחם.
בשל התנהגותך, נפסיד את פרנסתנו".

"אתה האשם", ירתה על אתר, והנה כמעט וקמה לה
מריבה חדשה, אלמלא הבעל הסכים במפתיע ואמר
"ניחא, אך לא זו השאלה. השאלה היא מה נעשה
כעת...".

"יש לי הצעה", אמרה האשה, "נמשיך לריב, אך
בלשון סגי נהור. כשתרצה לקללני, תהפוך את הקללה
לברכה, ואני כבר אבין. אף אני אעשה כן, וכך נמשיך
לריב בלשון סתרים, ולאורחים תנעם השהות
באכסניה!".

לאט לאט פשטה השמועה, שבני הזוג השלימו ביניהם
והשלום והשלחה שוררים במעונם. האורחים נהרו
ובאו, נהנו מקבלת הפנים ומהשירות, מהאוכל
ומהאירוח, ונהנו שבעתיים מהכבוד שהפגינו בעלי
הבית אחד לשני.

"אין מלים בפי, אשתי היקרה", אמר האכסנאי במתק
שפתיים, "הנזיד שהכנת היום היה התבשיל הטעים
ביותר שאכלתי מעודי, את הטבחית הטובה בעולם!".

"השבח, כל כולו מגיע לך, בעלי היקר", ענתה האשה
בחיוך רחב, "הבשר שקנית היה המעולה ביותר, לא
ניתן היה להשיג טוב יותר!".

☺ זה לא חוק! ☺

נהג ממהר לפגישה חשובה ומחפש נואשות חניה בעיר העמוסה. חולפים עשרים דקות מורטות עצבים
ומקום חניה אין. הוא נושא עיניו השמימה ומבטיח אלף שקלים לצדקה אם ימצא חניה.
עוד לפני שהוא מסיים את המשפט, רכב מפנה חניה במרחק מטר ממנו.
"אלוקים" מרים הנהג שוב את עיניו למעלה, "זה בסדר, כבר הסתדרתי לבד..."

☺ חוק חוק אף... ☺

לא פעם קורים לנו נסים, ובמקום לראות את יד ה' והשגחתו, אנו תולים אותם ביד המקרה...

אוד המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאוזו שליט"א

שאלה: הרוצה להסביר לחברו עניני שחיטה, האם מותר לו להראות על גופו? תשובה: לא (עיין גיטין דף נ"ז סע"ב). אבל בענייני סירכות בריאה כסדרן ושלא כסדרן וכו', נהגו להראות באצבעות מחידוד לחידוד ומחיתוך לחיתוך. וכן ראיתי להגר"י לנדא זצ"ל רב העיר בני-ברק.

שאלה: נשאלתי מאחד שעוסק בסמיכת שוחטים, האם יוכל להסמך בחור תימני בגיל י"ג ומחצה. היות וראיתי בספר "סגולת השוחטים" שבתומן נהגו להסמך כבר מגיל י"ג, אך הרמ"א ביו"ד סי' א' כתב שצריך שיהיה בן י"ח ונשוי?

תשובה: כאן בארץ ישראל אין לפרוץ גדר המנהג שלא להסמך פחות מגיל י"ח מכמה טעמים. אבל נשוי, אינני יודע אם נוהגים להקפיד בזה. ובחול"ל לא הקפידו שיהא נשוי.

שאלה: שוחט שהוא גם מנקה, ויצאה תקלה מתחת ידו בניקור החלב פעם או פעמיים, האם הוא נפסל על ידי זה גם לגבי השחיטה?

תשובה: לא נראה. שחיטה לחוד וניקור לחוד. בכל זאת כדאי להודיע לבית הדין, שמא זה נובע מזלזול במצוות, וכתורה יעשו.

שאלה: אבי יהודי ואמי גויה, וברוך השם סיימתי לא מזמן תהליך ארוך של גיור ואני כעת יהודי שומר מצוות המשתדל להקפיד על קלה כבחמורה. האם אני צריך לברך בברכות השחר "שלא עשני גוי" או שבתור גר אני צריך לדלג על פסקה זו? תשובה: אתה יכול לברך.

שאלה: אני היחיד ששומר שבת בבית הורי, ובזמן שאני בבית בשבת אני מסתגר בחדרי והמשפחה מכבדת את זה ואינה מפריעה לי, אך מחוץ לחדר כולם מחללים שבת. האם יש בעיה לשהות בסלון בזמן שמישהו אחר צופה בטלוויזיה או שומע רדיו וכדומה למרות שאיני נהנה מכך? תשובה: לא כדאי שתשמע רדיו בחדר שלך (וכל שכן בסלון) אע"פ שאינך נהנה ממנו. השי"ת יעזור שתמצא אשה טובה ותבנה בית נאמן בישראל.

שאלה: שמי "ימית" ורציתי להחליף ל"ספיר" בגלל בעיות בריאות (עברתי כשלושה ניתוחי מוח ל"א). רציתי לדעת האם "ספיר" זה שם טוב? תשובה: זה טוב.

שאלה: האם השם "שני" טוב לבת? תשובה: כן טוב.

שאלה: איך נכון יותר לומר "לרפאות" או "לרפא"? תשובה: לרפא יותר נכון. לרפאות זה על משקל נחי ל"ה. ויש דוגמתו בתנ"ך ויכל מְהַתְּנִיפוֹת (שמואל א' יו"ד, י"ג) במקום מְהַתְּנִיבָא. רק ששם האל"ף חסרה וכאן אי-אפשר לכתוב לְרַפּוֹת כי יש לה משמעות אחרת.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל
להצלחת משפחת בניטה ה"ו